

УДК 373.5:51
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ОСНОВ МАТЕМАТИЧНОГО
МОДЕЛЮВАННЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСУ

А.В. Воронцова¹, В.Є. Пузирьов²

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця
¹e-mail: vorontsova_a@donnu.edu.ua, ²e-mail: v.puziryov@donnu.edu.ua

У сучасному житті людина часто зіштовхується з проблемами, розв'язання яких потребує вміння створення деякої моделі для спрощення поставленої задачі. Задачі прикладного змісту у 5-6 класах мотивують, підвищують інтерес та переконують учнів в тому, що набуті знання необхідні у їм подальшому житті. Вміння будувати математичні моделі реальних процесів спрощує розв'язання задач та допомагає економити час [2].

Серед публікацій, присвячених прикладній спрямованості навчання математики і математичному моделюванню, можна відзначити роботи Л. Нічуговську, С. Семенця, О. Гриб'юк, Н. Войналович, Л. Бойко, О. Кононову, О. Швеця та ін. Ряд статей належить С. Великодному.

Мета статті. Висвітлення особливостей введення елементів математичного моделювання на заняттях курсів «Математика – це просто» для учнів 5-6 класів.

Математичні моделі – це системи математичних відношень, які описують досліджуваний процес. В 5-6 класах зазвичай використовуються такі моделі: графічне зображення та скорочений запис умов задачі, створення рівнянь, побудова діаграм, зображення фігур на координатній площині, розкриття математичних понять, які застосовуються в інших дисциплінах та пов'язані з розв'язанням задач виникаючих у повсякденному житті. Особливість математичного моделювання у цей період навчання виникає з потреби зацікавити та показати практичну цінність здобутих знань, що сприяє підвищенню мотивації для вивчення теми. Підібрані прикладні задачі повинні містити реальні величини, їх умови повинні бути наближені до форми, у якій вони зустрічаються у реальному житті. Також для підвищення зацікавленості в умові задачі може йти мова про казкових героїв [3].

Курси «Математика – це просто» відвідують талановиті діти. Заняття проходить з малочисленими групами, до кожного учня здійснюється індивідуальний підхід. На заняття розв'язуються різноманітні задачі підвищеної складності, спрямовані на поглиблення та краще засвоєння знань з математики, задачі прикладного змісту, які зустрічаються у повсякденному житті, проводяться ігри, які розширюють кругозір та ставлять перед учнями проблеми, для розв'язання яких потрібно

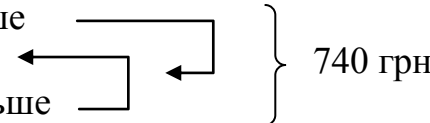
побудувати математичну модель та застосувати здобути математичні знання.

Наведемо приклади таких задач:

Задача 1. Ніф-Ніф, Нуф-Нуф і Наф-Наф купили будівельних матеріалів для ремонту своїх домівок, витративши на їх придбання 740 грн. Знайдіть витрати кожного поросся, якщо Ніф-Ніф заплатив на 64.3 грн, а Нуф-Нуф на 32.5 грн більше, ніж Наф-Наф. [1, с. 330]

Розв'язання.

Ніф-Ніф – ?, на 64.3 грн більше
 Наф-Наф – ?
 Нуф-Нуф – ?, на 32.5 грн більше

Нехай Наф-Наф витратив x грн., тоді Ніф-Ніф – $x + 64.3$ грн., а Нуф-Нуф – $x + 32.5$ грн.. Всього втрьох вони витратили 740 грн. Складемо рівняння:

$$\begin{aligned} x + x + 64.3 + x + 32.5 &= 740 \\ 3x &= 643.2 \\ x &= 214.4 \end{aligned}$$

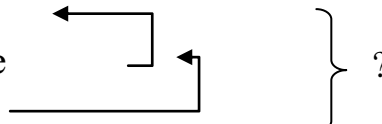
Отже, Наф-Наф витратив 214.4 грн, Ніф-Ніф – 278.7 грн, а Нуф-Нуф – 246.9 грн.

Відповідь: 214.4 грн, 278.7 грн, 246.9 грн.

Задача 2. На сніданок Вінні-Пух з'їв 7.5 кг меду, на обід – в 1.2 рази більше, ніж на сніданок, а на вечерю – 0.8 того, що з'їв на обід. Скільки кілограмів меду з'їв за день Вінні-Пух? [1, с. 321]

Розв'язання.

Сніданок – 7,5 кг
 Обід – ?, в 1.2 рази більше
 Вечеря – ?, 0.8 від

- 1) $7.5 \times 1.2 = 9$ (кг) на обід
- 2) $9 \times 0.8 = 7.2$ (кг) на вечерю
- 3) $7.5 + 9 + 7.2 = 23.7$ (кг) всього за день

Відповідь: 23.7 кг

Задача 3. Зобразіть на круговій діаграмі таке співвідношення кольорів: червоний – 10%, зелений – 45%, жовтий – 15%, блакитний – 30%.

Розв'язання.

- 1) $360^\circ \div 100 = 3.6^\circ - 1\%$
- 2) $3.6^\circ \times 10 = 36^\circ - 10\%$
- 3) $3.6^\circ \times 45 = 162^\circ - 45\%$

$$4) 3.6^\circ \times 15 = 54^\circ - 15\%$$

$$5) 3.6^\circ \times 30 = 108 - 30\%$$

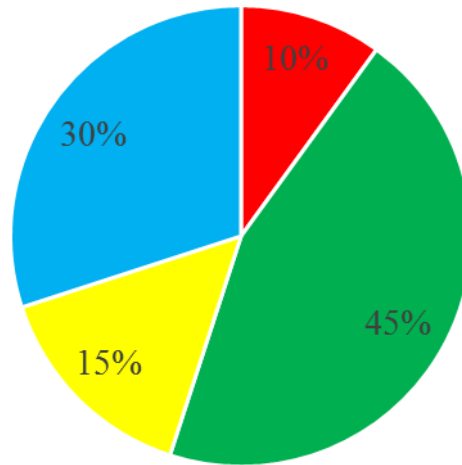

Рис. 1 Відповідь до задачі 3

Висновки. Як показує практика проведення занять для учнів 5-6 класів, побудова математичних моделей полегшують сприйняття навчальної інформації та розв'язання задач, дає змогу перейти до схожої більш простої задачі. У майбутньому плануємо розробити систему прикладних задач, для розв'язку яких потрібно побудувати математичну модель, та методику їх упровадження у навчальний процес.

Література

1. Математика: підруч. Для 5 кл. загальноосвіт. навч. закладів / А.Г. Мерзляк, В.В. Полонський, М.С. Якір. – Х.: Гімназія, 2013 – 253с.: іл.
2. Філімонова М.О. Математичне моделювання в курсі математики основної школи: зміст і вимоги до підготовки учнів./ М.О. Філімонова, В.О. Швець/ Didactics of mathematics: Problems and Investigations. – 2010. - №34. – С.72-76.
3. Задачі практичного змісту в шкільному курсі математики. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://pacha121976.blogspot.com/2015/11/blog-post.html>